Ч. 152 Середа 9 (21 липня) 1897. Рік VII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годинї по полудни.

Редакция і Адмінїстрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостах на провінциї:

на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Дальші причинки до ситуациї.

У внутрішній політицї настала застоя, міністри вибирають ся на урльоп і доки аж з него не вернуть, доти не можна сподївати ся якоїсь більшої і важнїйшої акциї політичної. Тому то й говорять, що всякі комбінациї остануть ся до того часу лиш комбінациями. Мимо того деякі факти дають досить обильний материял до дискусиї дневникарской і до всїляких здогадів. Таким фактом стало ся розпорядженє в спразі словеньскої ґімназиї в Целю.

Як звістно, заходам Нїмцїв удало ся вичеркнути з буджету вставлену там позицию на словіньску ґімназию в Целю. Коли нема гроший, то й нема ґімназиї — так числили Нїмцї, а з тим фактом мусїло числити ся і правительство іменно же мінїстерство справ внутрішних. Отже що-ж? Позбавити Словінцїв в теперішну пору? Тим можнаби з них зробити собі лиш завзятих противників, а Нїмцїв все-таки тим не позискає ся. Але остаточно щось треба зробити. І зробило ся; Fremdenblatt доносить в сїй справі що слїдує:

„Як довідуємо ся, порішено саме тепер справу словеньско-нїмецкої низшої ґімназиї в Целю. Згадана ґімназия, для котрої Рада державна, як звістно, відмовила кредиту, перестане з кінцем теперішного року шкільного, т. є. з кінцем серпня істнувати, позаяк з педаґоґічно-дидактичних взглядів в інтересї учеників скорше еї замкнене було не можливе. Для учеників словіньскої народности постарано ся провізорично в той спосіб, що они будуть сполучені в свої власні кляси ґімназияльні і будуть тут побирати науку предметів низшої ґімназиї. Остаточне управильненє, в який спосіб має бути заспокоєна потреба словіньско-нїмецкої науки ґімназияльної в полудневій Стирії возьме ся під річеву і справедливу розвагу підчас сеї провізориї — як можна сподївати ся, не без порозуміня обох народностий в краю. Як довідуємо ся дальше, наміряє мінїстерство просьвіти основувати в Целю школу ветеринариї, котра має служити своєродним інтересам господарским альпейских сторін“.

Праса нїмецка ломить собі тепер голову над сею цельскою загадкою Що то має значити? Хто тут виграв, чи Нїмцї, чи Словінцї. Словіньска низша ґімназия буде скасована, то правда; але що значить тота врвізория? Чи при нїмецкій ґімназиї мають бути заведені словіньскі паралельки, чи щось нового? Або що значать ті слова комунїкату у Fremdenblatt-ї: „не без порозуміня обох народностий в краю?“ — Доси ще не було чувати, щоби в сім напрямі роблено які заходи. Наконець взяв ще Нїмцїв страх, чи і школа ветеринариї в Целю не буде словіньскою. Всїх здогадів і комбінаций, які викликала ся справа, не хочемо тут повтаряти; згадаємо ще лиш про то, що еї беруть в політичній звязи зі справою польскої ґімназиї в Тїшинї.

Характеристику теперішної ситуациї можна висказати двома словами: колотить ся дальше. Вихід з того заколоту стає що раз труднїйший. — Мадярска ґазета Nemzet обговорюючи в статї „Інтереси монархії“, котру повтаряє також Fremdenblatt, доходить до такого висновку: Кождий австрийский патріот мусить пізнати, що дїло не може так іти дальше: не лиш конечність залагодженя великих, угодою (з Угорщиною) поставлених задач, але й найелементарнїйші вимоги житя державного і внутрішного мира монархії пруть до пізнаня. Правительство ґр. Баденї'го стануло тепер на тій точцї, що мусить або виступити з якимсь полагодженем і присьвятити тому всю свою силу, або уступити ся. Згадана ґазета не уважає ся покликаною до висказуваня свого суду о сій альтернативі або підносити похибки пороблені з обох сторін, але то мусить сказати, що анї национальні жалї і змаганя, анї якийсь інтерес свободи не звільняє нїкого від обовязку дати можність державному житю і законодайним роботам. То почуте, той обовязок мусять ставити собі перед очи як правительство так і Нїмцї та Чехи.

До проявів зі сторони правительства, Нїмцїв, Чехів і Словінцїв, характеризуючих теперішну ситуацию прибуває ще один зі сторони польскої. На зборах коломийского віддїлу товариства господарского, котрі відбули ся дня 11 с. м. — заінтерпелював предсідатель зборів кн. Роман Пузина присутного на зборах посла дра Генриха Вельовейского о ситуацию політичну. Пос. Вельовейский не входячи в мерітум поголосок о уступленю ґр. Баденї'го анї також поголосок що-до утвореня нового кабінету, на чолї котрого мав би станути тирольский намістник ґр. Мервельдт, або також теперішний мінїстер просьвіти др. Ґавч — сказав,

7)

ПРИГОДИ ДОКТОРА ГОЛЬМЕСА.

Оповіданя тайного аґента.

(З англїйского — Конана Дойле).

(Дальше).

Панї Ст. Клер, побачивши слїди крови на вікнї, зімлїла і один сторож безпечности завів еї до дому, тим більше, що еї присутности вже не було потреба при дальшім доходженю. Інспектор Бартон, котрому поручено доходити сю справу, перешукав все як найдокладнїйше, але не знайшов нїчого такого, що моглоби було сю неясну справу роз'яснити. В тім зроблено похибку, що Буна не арештовано зараз, лиш дано єму кілька хвиль часу, підчас котрих він міг порозуміти ся з своїм приятелем Ляскаром; але ту похибку зараз направлено, бо его арештовано і зревідовано, але не знайдено при нїм нїчого, що могло би було его вину потвердити. Правда, що на его правім рукаві від сорочки знайдено кілька плям з крови, але він показав свій палець, на котрім звичайно носить ся обручку, і сказав, що скалїчив ся ножем понизше нігтя, та додав, що недавно був коло вікна і ті плями на сорочцї а мабуть також і на вікнї походять з тої самої причини. Він перечив рішучо, мовби коли небудь видів пана Невіль Ст. Клаєр та казав, що так само як і полїция не знає звідки взяла ся одїж пана Ст. Клер в его комнатї. А що-до зізнаня панї Ст. Клер, що нїби то она виділа свого мужа живого у вікнї, то она мусить хиба бути несповна розуму, або їй лиш привидїло ся. Хоч і як він тому противив ся, поведено его на стацию полїцийну, а інспектор лишив ся в надії, що скоро вода опаде, то покажуть ся якісь слїди.

Так і стало ся, хоч в намулї не знайдено того, чого побоювано ся: не самого Невіля Ст. Клера, але показав ся Ст. Клерів сурдут, коли вода опала. Ну, і як би ти гадав, що знайдено в кишенях сурдута?

— Та-ж я не можу нїчо' гадати.

— Отже видиш, ти би таки нїколи не вгадав. Кожда кишеня була набита самими мідяками — 421 цїлих а 270 штук по пів пенні. То-ж і не диво, що сурдут не міг поплисти з водою. Межи верфтою а тим домом єсть велике плесо, отже річ легко можлива, що обтяжений сурдут лишив ся, а тїло само занесла вода до ріки.

— Я гадав, що всю одїж знайдено в комнатї. Хиба-ж би на тїлї був лиш сам сурдут?

— Очевидно, що нї, але всї ті факти дадуть ся погодити з собою. Припустім, що той Бун викинув Невіля Ст. Клер через вікно, то не міг сего нїхто видіти. Отже що мусїв він насамперед зробити? Розуміє ся, що в першій лїнїї мусїв позбути ся одежи, котра бй его зрадила. Отже мусїв вхопити сурдут, щоби его кинути у воду, а тогди прийшло єму на гадку, що він замість піти під воду плавав би на нїй. Не було часу, бо на долинї чути вже було крик, якого наробила на Ст. Клер хотячи дістати ся на гору, а може вже й его кумпан Ляскар дав єму знати, що улицею ідуть полїцианти. Не було анї хвильки часу до страченя. Він побіг десь в кутик, в котрім заховав своєї жебранини і напхав в кишенї сурдута тілько мідяків, кілька лиш міг, щоби сурдут пішов під воду. Кинув его чим скорше через вікно і був би так само зробив ще й з другими річами, як би не почулись були кроки, так, що єму лишило ся ще лиш тілько часу, щоби замкнути вікно.

— Оно то й правда, що так могло бути.

— Отже держім ся того здогаду, доки не знайде ся щось лїпшого. Буна, як я тобі вже казав, арештовано і відставлено на полїцию, але не можна було єму доказати, щоби він вже давнїйше був чим провинив ся. Він був вже від многих лїт знаний яко жебрак з професиї але впрочім здавало ся, що він чоловік тихий і честний. Так стоїть тепер справа, а питаня, на котрі ще треба буде вісти, як ось що робив Невіль Ст. Клер в норі опіюмовій, що там з ним стало ся, де він єсть тепер, і скілько вини Ґуґа Буне в тім, що Ст. Клер десь пропав — то все ще треба буде вислїдити. Мушу тобі признати, що я в цїлій моїй практицї ще не мав такого случаю, котрий би так на перший погляд видавав ся простим а мимо того такі робив трудности.

Підчас коли Шерльок розповідав менї подрібно ту дивну запутанину сих обставин, переїхали ми попри послїдні доми передмістя а з обох боків було тепер видко зелені корчі. Коли кінчив вже розповідати, їхали ми через два розкинені при дорозї сїльця, де ще в неоднім вікнї було видко сьвітло.

— Тепер доїзджаємо до Лї — казав Гольмес — на нашій короткій дорозї переїхали ми

що наколи би який небудь кабінет пробовав взяти назад розпорядження язикові і виступити против засад, на котрих опирає ся нинїшна правиця, то такий кабінет не знайде анї на хвилю підпори більшости. Хто же числить на то, що Коло польске могло би відступити від засад так катеґорично висказаних в проєктї адреси і у факті сполученя ся Поляків з автономічними партиями, той оскорбляє так поважну партию якою єсть Коло польске і сам собі припише наслїдки легкодушного обчисленя.

Новинки.

Львів дня 20-го липня 1897.

— **Іменованя.** Є. Вел. Цїсар іменував радників скарбових Савина Ляховича і Войтїха Вавржковича старшими радниками скарбовими в округї львівскої краєвої Дирекциї скарбу. — Радникови висшого суду краєвого у Львові, Юлєви Пйонтковскому надав Є. Вел. Цїсар при нагодї перенесенї его в постійний стан спочинку титул і характер радника Двору з увільненєм від такси.

— **Іспит зрілости в ґімназиї в Бережанах** відбув ся в часї від 2-го до 8 го липня. Сьвідоцтво зрілости одержали: Бідер Абраг., Бельский Волод., Білецкий Ів., Бухсльт Теоф., Чехович Меч., Екерт Людв., Фльорер Мих., Янович Іпп., Яримович Мих., Юньский Стеф., Кольберґер Меч., Кордуба Волод., Ковальский Волод., Матлаховский Ів. (з відзн.), Монцїбович Евг., Омайс Григ., Пащиньский Стан., Площак Каєт., Родловский Єрон., Равич Салом., Руп Яків (з відзн.), Сїнґалевич Роман, Стобецкий Йос., Вигода Бенед. і екстерн. Маєвский Антін, Марешь Феликс, разом 26 абітуриєнтів. Поправку дістало двох учеників публичних.

— **Др. Мих. Борисикевич,** славний окулїст, професор унїверситету в Градци, приїзджає як що року на час ферий до Галичини до свого брата в Цьвітовій, почта і стация зелїзнича Бучач. Др. Ворисикевич уряджує в Цьвітовій маленьку клїнїку окулїстичну і несе поміч недужим на очи, що зі всїх сторін з'їзджають ся до него. Селяни в Цьвітовій урядили ся вже так, що можуть свої хати відступати приїзжим хорим, котрі замешкують там цїлими тижнями, щоби що дня ходити на клїнїку. Ми — каже „Буковина“, з котрої беремо сю звістку — мали нагоду переїзджати через Цьвітову коло полудня. Прикрий се і оригінальний вид, як в той час вертають хорі з Цьвітняньскої клїнїки. Одно держить ся плота, шукаючи дороги, друге спочиває біля дороги в тїни, затулюючи болючі очи, трете іде з проводирем, потикаючись, але на лицях хорих малює ся радість мимо болю по всяких засипуванях і зливанях очий, бо знають, що їм лїпше стане від того і всї вірять в знаменитого а добродїйного професора.

— **При іспитї зрілости** в коломийскій ґімназиї, до котрого приступило 25 публичних учеників і 3 екстернїсти, здали тї Русини: Лев Посацкий (з відзн.), Теодозий Глїбовицкий, Антін Крушельницкий, Партенїй Чубатий, Ярослав Бородайкевич (екстернїст). Один ученик відступив від іспиту, а чотирох дістало поправку по вакациях.

— **Нещастна пригода.** В четвер по полудни, коли в Білій коло Чернівців стріляли жовнїри краєвої оборони, поцїлила куля двох селян, одного в шию, другого в живіт і зранила їх тяжко. По першій помочи відвезено зранених до краєвого шпиталю.

— **Стан воздуха.** Віденьска стация метеорольоґічна заповідає, що в наслїдок того, що вітер майже в цїлій середній Европі став сильнїйший і змінив ся на північно-західний, можна на найблизший час сподївати ся непевного стану воздуха з частими дощами і холодом. В Дальмациї настала страшенна спека, така, що богато людий і зьвірят від неї згинуло. Коло Іноскі згинуло підчас маневрів 5 вояків, а 20 занедужало від удару сонця.

— **Нещастна пригода.** Фр. Муха, 15-лїтний робітник з Польної коло Грибова, взяв з підручного магазину стражника зелїзничого на стациї в Стружах вижних динамітову капслю і занїс єї до дому та хотїв там отворити. Капсля експльодувала і зранила Муху так тяжко в живіт, що він на другий день помер.

— **Трилїтна дитина сїм днїв в дорозї в горах.** В Каринтиї, в долинї ріки Ґайль, коло місцевости Ґертшех стала ся така пригода: Що дня 27-го червня взяли були якісь родичі свого трилїтного синка з собою на полонину до бабуні. Хлопятко десь по дорозї заблукало ся і не можна его було віднайти. Родичі дали зараз знати не лиш до знакомих людий на сусїдних полонинах але й до жандармериї та старостві і зараз почали шукати дитини по всїй полонинї. Жандармерия і 42 людий шукало надармо за дитиною. Вже всї гадали, що хлопця або орел вхопив, або він упав десь з якоїсь скали в дебру і забив ся. Аж ось семого дня знайшов хлопця пастух на четвертій, далекій полонинї зовсїм здорового і веселого. Хлопець ішов зразу за родичами, доки їх ще видїв, а стративши їх відтак з очий, ішов сьміло дальше через гори і скали, через лїси і дебри; видко, живив ся ягодами і ночував в лїсї аж семого дня вийшов щасливо на четверту полонину, де его знайшов згаданий пастух.

— **Померли:** Теофіль Барановский, інжинїр Видїлу краєвого, член многих руских товариств і редактор „Руслана“, помер в недїлю дня 18-го с. м. в ночи. Похорон відбуде ся нинї. — о. Александер Малецкий, парох у Видинові, снятиньского деканата, у 80-ім роцї житя а 55-ім сьвященьства. Покійник був інституований на пароха у Видинові в 1846 р.; — о. Іван Нїмцїв, вислужений декан устрицкий і парох в Летни, в 67 р. житя а 40-ім сьвященьства. Покійник трудив ся богато около піднесеня просьвіти в народї.

Господарство, промисл, торговля, гиґієна і вихованє.

Добрі ради.

— Насїнне господарство. Яке насїнє, такі й плоди при впрочім догідних обставинах. Скоро у нас господарка рільна має бути поступова, то треба конче, щоби господарі мали й добре насїнє. А звідки его взяти? Спроваджувати з заграницї? Можна би й то, як би з одної сторони приходило ся за дорого, з другої як би насїнє було вже у нас випробуване, а трете як би була певність, що спроваджене насїнє буде дїйстно добре. При насїню

не менше лиш попри три ґрафства [1]). Ми виїхали з Мідльсекс, переїхали кінчиком Серре (Surrey) а тепер кінчимо в Кентї. Видиш сьвітло онтам помежи деревами? То сьвітить ся там „під кедрами“, а коло тої лямпи сидить женщина, котра в своїй обаві певно вже зачула тупіт наших коний.

— А чому ж ти не займаєш ся цїлою тою справою у себе дома при улици Бекера? — спитав я.

— Бо треба про все розвідувати ся звідси. Панї Ст. Клер відступила менї дуже охотно дві комнати а переконаєш ся, що она прийме так само щиро і мого приятеля і товариша. Менї то, Ватсоне, дуже маркотно, що мушу станути перед нею без найменшої вісти о єї чоловіцї. Ось ми вже й тут! Гов!

Ми станули перед якимсь великим лїтним двором окруженим городами. Прибіг паробок від коний і взяв від нас коня. Ми злїзли з воза і я пішов за Гольмесом вузенькою крутою стежкою, висипаною ріняками, котрою ішло ся до двора. Коли ми вже були близько дому, отворились двері і на порозї показала ся мала білява женщина. Була убрана в легку шовкову сукню обшиту коло шиї і коло рукавів мережанками. Єї стать зарисовувала ся виразно в сильній струї сьвітла, яка виходила з дверий, а коли так тут стояла подавши ся трохи наперед, оперши одну руку на клямку від дверий, а другу піднявши з покваплености трохи до гори і обернувши лице з зацїкавленими очима та на пів отвертими устами трохи наперед, виглядала зовсїм так, як би з неї зробив ся знак запитаня.

— Ну, що-ж чувати? — відозвала ся. А коли побачила, що нас двох, то ніби з єї уст понїс ся оклик надії, але й зараз застиг на них, коли побачила, що мій товариш покивав головою і здвигнув плечима.

— Нїчо' доброго?

— Взагалї нїчого.

— Отже й нїчого злого?

— Нї.

— Богу дякувати. Та заходіть близше. Ви мабуть утомили ся, бо сей день був для Вас довгий.

— Представляю Вам тут мого приятеля, пана доктора Ватсона. Він був менї помічним вже в неоднїй справі, і щасливим случаєм стало ся, що я міг его сюди привести і познакомити з цїлою справою.

— Я рада з того, що можу познакомитись з Вами — відповіла она і стиснула менї сердечно руку — лиш вибачайте, коли Вам нинї в моїй хатї буде в дечім недогода, знаєте преці, як тяжкий удар мене так несподївано стрітив.

— Я старий вояк, ласкава панї, а хоч би ним і не був, то розумів би, що тут не треба нїякого оправдуваня. Але коли буду міг Вам або мому приятелеви чим прислужити ся, то буду уважати ся щасливим.

— Ну, пане Шерльок Гольмесе, — відозвала ся панї дому, коли ми опісля сидїли в ясно осьвітленій столовій, при студеній перекусцї — я би хотїла оттак просто спитати, а Ви щоби менї так само просто відповіли.

— То зробім так, ласкава панї.

— Не журіть ся моїм чутєм. Я анї не гістерична, анї не готова зімлїти. Я би лиш хотїла почути Вашу щиру гадку.

— О чім?

— Чи Ви оттак по щирости гадаєте, що Невіль ще жиє?

Се питанє зробило Шерльокови Гольмесови очевидно не малий клопіт. — Отже скажіть так просто, отверто! — повторила она. Він розпер ся на кріслї, а она стояла перед ним і споглядала допитливо на него.

— Ну, коли так, то скажу отверто, що не гадаю.

— Гадаєте, що він погиб?

— Та гадаю.

— Що его хтось убив?

— Того не можу сказати, може бути.

— А котрого-ж дня він би погиб?

— В понедїлок.

— Коли так, то будьте ласкаві, пане Гольмес, і скажіть менї, як то могло стати ся, що я сего дня дістала лист від него.

Шерльок Гольмес схопив ся як зелектризований зі свого крісла.

— Що?! — крикнув він.

— Так єсть, нинї. — Она стояла усьміхнена і подала єму лист паперу.

— Чи вільно перечитати?

— Розуміє ся.

Він вхопив їй лист з руки, розложив его на столї, присунув лямпу і став дуже докладно оглядати. Та й я встав та придивляв ся єму понад плече. Куверта була зроблена з грубого паперу і мала почтову печатку з Ґравезенд з датою нинїшного дня, чи радше вчерашного, бо то було вже давно по півночи.

— Невправне письмо — відозвав ся Гольмес. — То певно не Вашого мужа письмо, ласкава панї.

— Нї, не его, але лист сам від него.

— Та й видко, що той хто его адресував, мусїв насамперед докладнїйше розвідувати ся про адресу.

— А по чім же Ви то пізнаєте?

— Імя, як видите, зовсїм чорне, бо чорнило на нім засхло само від себе. Все проче єсть вже сїро-чорне, знак, що уживано бібули. Як би то було писано за одним заходом і відтак приложено бібулу, то одна часть не могла би бути так чорна. Той, що писав, написав насамперед імя, відтак настала перерва, заким доповнив адресу, а причина була очевидно та, що він не знав єї докладно. Розуміє ся, що то лиш дрібничка, але нема нїчого так важного, як дрібнички. А тепер придивім ся самому листови. Та же тут в нїм щось було!

— Було, був перстїнь, его перстїнь з печаткою.

— А чи Ви переконані, що се власноручне письмо Вашого мужа?

— Так, одно з его власноручних?

[1]) Анґлія дїлить ся на адмінїстрацийні округи звані ґрафствами; єсть їх 40.

спроваджуванім із заграниці не можна на то все спустити ся, тим більше, що наші люди лиш рідко можуть вишукати собі зовсїм певне жерело, з котрого би могли діставати добре насїнє. Всїх тих недогідностий можна би найлекше позбути ся, як би наші господарі самі взяли ся до продукциї насїня, головно насїнного збіжа. Серед наших обставин могли би після нашої думки найскорше наші сьвященики взяти ся до продукциї насїня, розуміє ся не всї, але ті з них, у котрих були би найлїпші условя до того, як господарскі взагалї так і особисті. Господарство насїнне вимагає не лиш самого заходу около продукциї, але також і веденя торговлї насїнним збіжем і взагалї насїнєм. Але торговля витворює конкуренцию а та може дуже легко не лиш не дати ся розвинути насїнним господарством, але навіть і убити їх зовсїм вже в самім зароді. З того була би велика шкода, бо з одної сторони спиняв би ся у нас розвій господарства рільного взагалї, з другої же наші хлїбороби мусїли би як і доси здавати ся на ласку і неласку заграниці. Отже як тому зарадити? — По правдї сказавши нема у нас ще дїйстних господарств насїнних, але суть вже зародки до них, а ті треба не лиш піддержувати, але й дальше розвивати. Наша рада була би длятого така: Передовсїм треба старати ся о то, щоби були насїнні господарства в ріжних сторонах краю; їх могли би найлекше заводити наші сьвященики, у котрих ще найбільше условій до поступової господарки. Робота повинна бути розділена, так щоби один не робив конкуренциї другому. Передовсїм треба брати ся до продукциї насїнного збіжа. Продуценти одного і того самого рода збіжа повинні би порозуміти ся з собою як що-до цїни випродукованого насїня так і що-до району, в котрім мали би збувати своє насїнє. Продукцию насїня треба би розширити і на инші роди ростин господарских, але не скупляти їх в однїй руцї. Продуценти насїня могли би утворити спілку і завести один головний склад насїня, може ще й з філїями попри него. — Отсих кілька гадок піддаємо тим, що мали би охоту подумати над ними; нехай думають, піддають їх другим, радять ся з ними, а може щось з того й вийде. Попри продукцию насїнного збіжа може би їм удалось з часом взяти в свої руки і торговлю збіжеву, до котрої як-раз тою продукциєю поклали би тривкі основи.

— Барва насїнного жита. В славнім насїннім господарстві Гайного в Гедмерслебен, в саскій провінциї в Нїмеччинї (на полудневий захід від Маґдебурґа) роблено пробу, якої барви жито єсть найлїпше на насїнє. Взято що-до барви чотири роди жита: зерно зеленаве, зерно переходової барви, ясно-бронзове і темно-бронзове. Найбільшу вагу мало зеленаве, найменшу темно-бронзове. Найдовший колос і найбільше в нїм зерна було з зеленавого жита, найкоротший і найменше в нїм зерна в темно-брунатнім. З соломою було на відворот: найбільше мягкої і вилягаючої соломи дало темно-бронзове зерно, найменше — зеленаве зерно, стебла були тверді і тонкі, але міцні. Наконець показало ся, що зеленаве зерно найменше зводить ся; зеленаве зерно видало 76 процент зеленавих, а 24 процент брунатних, а темно-бронзове дало 17 процент зеленавих, а 83 процент всїлякої иншої барви зерен. З того показало ся, що на насїнє найлїпше брати повне і ясно-зеленаве зерно жита.

— *Ломанє і силянє листя тютюнового.* Сподак на всякий случай лїпше обломити не цїлком дозрілий, як перезрілий, бо він любить дозріваючи зараз сохнути, а тогди піде лиш на патеруху. („Патерухою" — від слів „терти", „потерти" — називає ся тютюн, що не дасть ся зложити в папуші; взагалї куснї листя і подерте листє). Противно завчасу виломаний має не злу вартість. При ломаню сподаків треба дуже обережно поміж рядки ходити, щоби висших рядків не подерти і не поломити. Що-до часу, коли тютюн можна ломити, то не дасть ся того точно наперед означити. Звичайно сподак зачинає ся ломити в послїдних днях липня, або з початком серпня. Сьвіжо наломані листки тютюну суть дуже крихкі, і при силяню на шнури ломили би ся; для того треба їх в тїнистім місци що найменше на 24 годин уложити, щоби привяли, і аж тогди на шнури силяти. Укладаючи тютюн, треба уважати, щоби не класти великими купами, бо тогди тютюн пріє і гріє ся, а зігритий по висушеню відлїтає і тре ся. Сьвіжо обломаного листя тютюну не треба тому складати на купи по більше як 15 до 20 листків, а й то лиш тогди, коли при ломаню листки були цїлком сухі. Коли би чи то при ломаню листки були вохкі, чи то по виломаню вже на поли захопив дощ і листки змокли, не можна по більше як по два — три укладати на купи, щоби привяли. Тютюн, сухо обломаний, вяне скорше, а ознака, коли вже можна силяти на шнури, єсть та, що ребро, (грубий черв) що іде серединою листка, дає ся гнути і не єсть крихкий та не легко ломить ся. До насилюваня тютюну на шнури уживає ся іглиці довжини 20 до 25 центиметрів, ширини 1 або $1^{1}/_{2}$ центиметра а грубости 3 до 4 міліметрів. Шнури, до сего призначені, повинні бути міцні, бо тютюн сирий є тяжкий і шнури легко можуть під его вагою пірвати ся. Довгота шнурів, для самої вигоди плантатора, повинна бути однакова, бо-ж треба тютюн сушити, а на се має кождий приготовлене чи піддаше, чи який другий будинок, де невигідно булоби шнури не однакової довжини розвішати; а впрочім даваловби то много роботи носитись з тяжким шнуром тютюну з місця на місце, де би его примістити, коли противно шнури однакової довготи дадуть ся без великого заходу розвісити як-раз на приготовлене пля них місце, чи то на варсгатї до сушеня на поли, чи в будинку дома.

На обох кінцях шнура тютюном насиляного прикріпляють ся „ключки (гачки) або з дерева або з дроту і ними завішує ся шнур за призначену до того лату. Коли ключки суть деревляні, то треба випробувати їх тривкість, щоби під тягаром не розірвали ся. При теперішній дешевости дроту, а високій цїнї дерева, пораднїйше робити гачки з дроту — а такі будуть служити на кільканайцять лїт.

Ом. Др.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Віденъ 20 липня. Є. Вел. Цїсар санкціонував закон ухвалений Соймом краєвим надаючий громадї Янова право побору додатків від пива і меду.

Канеа 20 липня. Адмірали арештували 20 Турків, котрі побили християн і не дали їм продавати поживу в містї. Кожда держава взяла на свій корабель по 4 Турків і під сторожию анґлїйского корабля відвезено їх до Бенґазі.

Білград 20 липня. Скупштина ухвалила закон о підвисшеню фондів на узброєнє армії.

— Одно?

— Єго письмо, коли він борзо пише. Оно зовсїм инше від звичайного, але я знаю єго добре.

„Моя найдорожша, не жури ся. Все ще добре закінчить ся. Стала ся велика похибка, але она мусить незадовго виясниити ся. Будь терпелива. — Невіль".

— Написано олївцем на картцї паперу видертій з якоїсь книжки, без водних знаків. Гм! Кинено нинї до почтової скринки в Ґравезенд якимсь чоловіком з замащеним великим пальцем! Ба! Куверту заліпляв коли не помиляю ся, якийсь чоловік, що жує мачку (тютюн). А Ви, ласкава панї, не сумнїваєте ся, що то власноручне письмо Вашого мужа?

— Зовсїм не сумніваю ся. То писав Невіль.

— А нинї надано лист в Ґравезенд на почту. Ну, панї Ст. Клер, хмари зачинають розсувати ся, хоч не можу ще сказати, щоби небезпечність минула.

— Але він, пане Гольмес, чей же таки жиє?

— Хиба що то було би дуже хитре обманьство, щоби нас збити з тропи. Перстїнь так як би й не доказував нїчого; міг хтось єго взяти від него.

— Нї, нї; то таки єго власноручне письмо!

— Ну, добре. Але тогди карточка написана ще в понедїлок, а нинї аж надана на почту.

— То може бути.

— А коли може бути, то в тім часї могло не одно стати ся.

— Ах, пане Гольмес, не відбирайте менї відваги. Я певна того, що єму нїчого не стало ся. Ми обоє так душею з собою згідні, що я мусїла би перечути, коли би єму грозило яке нещастє. Як-раз того дня коли я виділа єго впослїдне, скалїчив ся він був в палець в спальнїй, а хоч я була в столовій, то побігла зараз до него, бо перечувала, що єму щось стало ся. Чи гадаєте, що коли я відчуваю таку дрібничку, не мала би перечути єго смерть?

— Я вже неодного дожив, щоби бути переконаним, що чувство женщини може пераз мати більшу вартість, як всякі здогади холодного розуму, а в сїм листї маєте сильний доказ на то, що говорите. Але коли Ваш муж жиє і навіть пише листи, то чому не вертає до Вас?

— Не можу того зрозуміти. То річ не понятна.

— А він же, коли в понедїлок відходив, не натякнув на щось.

— Нї.

— А для Вас була то несподїванка, коли Ви побачили єго при Свандамскій улици.

— Надзвичайна.

— Чи вікно було отверте.

— Отверте.

— То Ви могли чути, як він кликав?

— Могла.

— А Ви гадали, що він кликав о поміч.

— Так. Він підніс був руки до гори.

— А може то він лиш длятого крикнув, що Вас несподївано побачив?

— І то може бути.

— Чи не здавало ся Вам може, як би єго хтось з заду сїпнув?

— Він щез нараз.

— Може сам відскочив. Ви прецї нїкого більше не виділи в комнатї?

— Але той страшний чоловік признав ся, що там був а Ляскер стояв на сходах.

— Добре. А Ваш же муж мав свою одїж на собі?

— Свою, але без ковнїрика і краватки. Я виділа виразно голу шию.

— А чи не говорив він коли о Свандамскій улици?

— Нїколи.

— А Ви не виділи, щоби він уживав опіюм?

— Нїколи.

— Дякую Вам, панї Ст. Клєр. Отсе треба менї було знати. Тепер повечеряємо і підемо спати, бо завтра буде богато роботи.

(Дальше буде).

За редакцію відповідає: Адам [illegible]

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.